

Seat No. : _____

LD-124

April-2014

B.A. Sem.-VI

CC-311 : Sanskrit

साहित्यदर्पणम् : परिच्छेद - (६)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) 'साहित्यदर्पण'नां आधारे 'अभिनय'ना प्रकारोनी यथा करो. 7
Discuss in detail the types of 'अभिनय' according to 'साहित्यदर्पण'.
अथवा/OR
प्रस्तावनाना प्रकार जशावो.
Give the types of Prastavana.
- (B) टूकनोध लभो : (गमे ते अेक) 7
Write a short note : (any one)
(1) पञ्च अर्थोपक्षेपकाः ।
(2) पञ्च सन्धयः ।
अथवा/OR
टूकनोध लभो : (गमे ते अेक)
Write a short note : (any one)
(1) पञ्च अवस्था ।
(2) पञ्च अर्थप्रकृतयः ।
2. (A) विश्वनाथ अनुसार संध्यगोनु प्रयोजन अने तेनुं भडत्व जशावो. 7
Describe Prayojana of Sandhygo according to Vishvanath.
अथवा/OR
टूकनोध लभो : (गमे ते अेक)
Write a short note : (any one)
(1) पताकास्थानक ।
(2) नाटकस्वरूपम् ।

(B) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક)

7

Write a short note : (any one)

- (1) ધ્વનિ સંપ્રદાય
- (2) રસ સંપ્રદાય

અથવા/OR

ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક)

Write a short note : (any one)

- (1) વક્રોક્તિ સંપ્રદાય ।
- (2) અલંકાર સંપ્રદાય ।

3. નીચે આપેલ કારિકાઓ સમજાવો : (કોઈપણ ચાર)

16

Explain the following Karikas : (any four)

- (1) પ્રત્યક્ષનેતૃચરિતો રસભાવસમુજ્જ્વલઃ ।
ભવેદગૂઢશબ્દાર્થઃ ક્ષુદ્રચૂર્ણકસંયુતઃ ॥
- (2) અડ્કોદરપ્રવિષ્ટો યો રંગદ્વારામુખાદિમાન્ ।
અડ્કોઽપરઃ સ ગર્ભાડ્કઃ સબીજઃ ફલવાનપિ ॥
- (3) સૂત્રધારસ્ય વાક્યં વા સમાદાયાર્થમસ્ય વા ।
ભર્વત્પાત્રપ્રવેશશ્ચેત્કછોદ્ઘાતઃ સ ઉચ્યતે ॥
- (4) અર્થોપક્ષેપકં યત્તુ લીનં સવિનયં ભવેત્ ।
શ્લિષ્ટપ્રત્યુત્તરોપેતં તૃતીયમિદમુચ્યતે ॥
- (5) અંગહીનો નરો યદ્વન્નૈવારમ્ભક્ષમો ભવેત્ ।
અંગહીનં તથા કાવ્યં ન પ્રયોગાય પુજ્યતે ॥
- (6) અવિરુદ્ધં તુ યદ્ વૃત્તં રસાદિવ્યક્તયેઽધિકમ્ ।
તદપ્યન્યથયેદ્ધીમાન્ન વદેદ્વા કદાચન ॥

4. નીચેનામાંથી ગમે તે છના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

12

Write the short answers on any six of the following :

- (1) શુદ્ધ વિષ્કંભક કોને કહેવાય ?
Explain Shuddh Vishkambhak in short.
- (2) ભારતીવૃત્તિના અંગોના નામ આપો.
Give names of Bhartivrutti.

- (3) સ્થાપક કેવી વેશભૂષા ધારણ કરે છે ?
Which type of attire does Sthapak put on ?
- (4) પ્રવેશકમાં કઈ-કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
What are included in Praveshak ?
- (5) પ્રકરી એટલે શું ?
What is Prakari ?
- (6) વિશ્વનાથને અભિપ્રેત સન્ધિ શબ્દની વ્યાખ્યા આપો.
Give definition of Sandhi as describe by Vishwanath.
- (7) બિન્દુ એટલે શું ?
What is Bindu ?
- (8) સ્થાપનામાં કઈ-કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
Which matters are included in Sthapana ?

5. (A) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

7

Answer the following questions :

- (1) કથાવસ્તુના પ્રકાર કેટલા ? કયા-કયા ?
How many types of Kathavastu ? Give its name.
- (2) ચૂલિકા એટલે શું ?
What is Chulika ?
- (3) અંકમુખ એટલે શું ?
What is Ankmukh ?
- (4) નાટકનું કથાવસ્તુ કેવું હોવું જોઈએ ?
How should be the 'Kathavastu' of drama ?
- (5) વિશ્વનાથ અર્થપ્રકૃતિનો ઉલ્લેખ શેમાં કરે છે ?
In which Vishvanath describe 'Arth Prakruti' ?
- (6) નાટકમાં વધુમાં વધુ કેટલા અંકો આવે ?
Maximum how many Anks are there in drama ?
- (7) આચાર્ય ભરતે કયા અભિનયને નાટ્યનું શરીર કહેલ છે ?
Which act said Acharya Bharat body of drama ?

(B) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

7

Fill in the blanks with choosing appropriate option of the following :

- (1) _____ અભિનય વેશભૂષા સાથે સંબંધ ધરાવે છે.
_____ related with acting and dressing. (વેષભૂષા)
- (a) આહાર્ય (b) આંગિક (c) વાચિક
- (2) નાટકમાં _____ પ્રકારનો નાયક આવે છે.
_____ types of hero is there in drama.
- (a) ધીરોદાત્ત: (b) ધીરલલિત: (c) ધીરપ્રશાંત:
- (3) નાટકના અંતે _____ રસ આવવો જોઈએ.
_____ Ras (રસ) should come at the end of drama.
- (a) અદ્ભુત (b) હાસ્ય (c) શાન્ત
- (4) વિશ્વનાથ પ્રસ્તાવનાને _____ કહે છે.
Vishvanath Prastavana says _____.
- (a) આમુખ (b) ગર્ભાક (c) પ્રરોચના
- (5) વિશ્વનાથ ઉપરૂપકના _____ પ્રકારો આપે છે.
_____ types of ઉપરૂપક according to Vishvanath.
- (a) 10 (b) 18 (c) 12
- (6) 'સાહિત્યદર્પણ'નાં રચયિતા આચાર્ય _____ છે.
The author of 'સાહિત્યદર્પણ' is _____.
- (a) મમ્મટ (b) વિશ્વનાથ (c) દણ્ડી
- (7) 'સાહિત્યદર્પણ' _____ પરિચ્છેદો માં વિભક્ત છે.
'સાહિત્યદર્પણ' divided into _____ parts.
- (a) 8 (b) 10 (c) 6